

Stappenplan

Dit is hoe je écht biodiversiteit meet in de bouw- en infrasector

Het verlies aan dieren- en plantensoorten is nog nooit zo groot geweest als nu. Gelukkig werken steeds meer bouw- en infrabedrijven aan het herstel van biodiversiteit. Goed natuurlijk, maar hoe meet je de bijdrage van bouwprojecten aan de natuur? Dat is niet eenvoudig. Dit stappenplan helpt je om een keuze te maken in wat je gaat meten en waarom je dat doet. Het geeft een overzicht van de afwegingen en keuzes die daarvoor nodig zijn. Vervolgens kun je zelf een methodiek kiezen die past bij wat je écht gaat meten. Het stappenplan is er voor opdrachtgevers die eisen formuleren voor marktpartijen. Én voor marktpartijen die aan de vraag van de opdrachtgever moeten voldoen.

*Dit is Erv, de woordvoerder
van de natuur. Hij geeft je in dit
document praktische tips.*

BEGRIJP DE **CONTEXT** EN MEET BUITEN DE LIJNEN

Biodiversiteit houdt zich niet aan project- of eigendomsgrenzen. Een bouwproject staat altijd in verbinding met de omgeving. Het aanleggen van groen is dan ook vooral zinnig als het in verbinding staat met of aansluit op omliggende natuur. Hoe je gaat meten heeft dus ook altijd te maken met die grotere context.

Hang je bijvoorbeeld nestkasten op voor bepaalde vogelsoorten, dan krijgen die er dus een broedplek bij. Dit betekent hoogstwaarschijnlijk dat de vogels ook voedsel zoeken buiten dit gebied. Dan verandert er daar dus ook iets aan de biodiversiteit.

“Meet niet alleen het aantal vogels dat je hebt aangetrokken. Meet ook vooral de effecten daarvan buiten je eigen projectgebied.”

2

MEET DE INSPANNINGEN MAAR VOORAL HET EFFECT

Staar je niet blind op de inspanningen die je verricht. Als je alleen de inspanningen meet, weet je niet of je bijdraagt aan biodiversiteitsherstel. Zo kun je bijvoorbeeld actief inzetten op sinusmaaien (slingerend maaien), maar wel per ongeluk een wulpennest kapot maaien.

“Houd bij welke inspanningen je hebt verricht, maar richt je vooral op de effecten van die inspanningen. Zo verbeter je je aanpak structureel.”

3

TEL NIET (ALLEEN) DE SOORTEN, KIJK NAAR HET GEHEEL

Het aantal soorten tellen zegt weinig over het succes van specifieke maatregelen. Vraag je daarom ook af of de soorten wel passen bij het ecosysteem ter plekke, en of de soortenrijkdom in balans is. Zijn deze soorten er überhaupt gekomen als gevolg van de maatregelen in dit project?

Het is verleidelijk om voor één bekende dier- of plantensoort te kiezen zoals de bever, otter of zeearend. Zo'n icoonsoort is aantrekkelijk voor communicatie. Het zegt ongetwijfeld ook iets over de staat van ecosystemen, maar onvoldoende over de veerkracht van een ecosysteem en of die weer in balans is. Ontwikkel in plaats daarvan een brede blik. Kijk naar het geheel: herstelt een bepaalde diersoort zich of ondersteun je deze?

“Haal specifieke kennis in huis als je die niet hebt. Werk je bij een kleiner bedrijf? Schakel dan adviesbureaus in, een adviseur van de gemeente, vlinder- of vogelstichtingen of stadsecologen.”

4 MEET OOK ANDERE VOORDELEN VAN BIODIVERSITEIT

Het herstellen en versterken van biodiversiteit is bijzonder goed voor de natuur. Maar het brengt ook andere voordelen mee. Zo maak je een gebied klimaatbestendiger, leg je CO2 beter vast en gaat de beleving en gezondheid van gebruikers vooruit. Neem deze voordelen mee als je gaat meten.

“Meet alle voordelen van biodiversiteitsherstel: van de waarde ervan voor het tegengaan van klimaatverandering tot het verbeteren van onze mentale en fysieke gezondheid.”

5

GA AAN DE SLAG MET WAT ER NU AL KAN (EN MEET HET EFFECT DAARVAN)

Het uitdenken, opzetten en uitvoeren van een uitgebreid meetsysteem kost tijd. Omdat biodiversiteit nu urgente aandacht vraagt wil je gelijk aan de slag kunnen, bijvoorbeeld met no-regret maatregelen. Start deze al tijdens de bouwfase op. Meet vervolgens wat er daardoor verandert.

“Begin bijvoorbeeld met slingerend maaien en meet hoeveel soortenrijkdom erbij is gekomen. Tel samen met medewerkers en kijk wat er al is veranderd. Dit helpt ook bij bewustwording. Bovendien is het een gezellig teamuitje!”

6 WEET WAT JE MEET

Uiteindelijk werk je toe naar een versterkte biodiversiteit die aansluit bij de omgeving. Bedenk goed wat nu zinnig is om te meten. Meet dus niet hoe hard het gras groeit in een grote weide. Dat draagt namelijk weinig bij aan de lokale natuurlijke omgeving.

Kies bijvoorbeeld uit:

- Gidssoorten die als sleutelsoorten voor een bepaald habitatype fungeren
- Vegetatietypen die bij een bepaalde habitat passen
- De gelaagdheid van bodem tot kruin
- De hoeveelheid grondoppervlak dat op een natuurlijke manier beheerd wordt
- De verhouding groen versus grijs
- Het aantal nieuwe (relevante) verbindingen tussen natuur en het project

“Meten is weten. Bedenk dus goed wat nú relevant is. Wat maak je inzichtelijk?”

7 **BEDENK WAT JE MET DE INFORMATIE DOET EN HOE JE DIE **BREDER** INZET**

We meten veel, maar wat doen we met de informatie? Meet niet alleen omdat het wettelijk of vanuit de opdrachtgever verplicht is. Laat de resultaten van meerwaarde zijn voor de organisatie. Bedenk hoe je de resultaten in andere projecten kunt inzetten. Zowel voor opdrachtgever als -nemer geldt: pas de meetresultaten aan op de biodiversiteitsdoelstellingen van jouw organisatie.

Hoe profiteer je van de meetresultaten?

1. Spreek af wat de reden van het meten is. En maak duidelijk wat je met de meetresultaten doet.
2. Verzamel de resultaten en koppel ze aan je organisatiedoelstellingen.
3. Deel intern je ervaringen.
4. Maak afspraken tussen opdrachtnemer en -gever over de maatregelen na afloop van het project. Wie volgt de versterking van de biodiversiteit en de herstelmaatregelen op?

***“Wil je verder met het project? Betrek dan bijvoorbeeld waterschappen, drinkwaterbedrijven, natuurbeschermingsorganisaties en landschapsstichtingen voor een vervolg.*”**

8

WERK SAMEN EN (BE)DENK SAMEN

Start direct met een multidisciplinair team met in ieder geval een landschapsarchitect/ gebiedsplanter, een ecooloog en een groenbeheerder. Groen loopt door alle bouwfases heen – van idee tot recycling. Begin dus niet te laat. Vaak gaan biodiversiteitsacties mis omdat bedrijven, experts niet vanaf het begin betrekken.

Maak gebruik van de expertise van de opdrachtgever en de opdrachtnemer. Zo ontstaat beter inzicht in wat zinvol is om te meten en hoeveel inspanning dat kost.

“Vergeet niet gebiedsgericht te kijken en partners te betrekken die hier ook actief zijn. Zij voeren misschien al biodiversiteitsmetingen uit en hebben een nulmeting opgesteld.”

9

HOUD HET EENVOUDIG EN RICHT JE OP HANDELINGSPERSPECTIEF

Voorkom uitgebreide meetmethodes die een grote complexiteit aan data opleveren. Werk een eenvoudig en doelmatig systeem uit dat voor opdrachtgevers inzichtelijk maakt of maatregelen succes hebben en het opdrachtnemers mogelijk maakt om deze maatregelen te optimaliseren.

“Meten moet leiden tot actie: doorgaan met wat werkt en aanpassen wat niet werkt.”

Over Natuurlijk Kapitaal

MVO Nederland werkt aan het maatschappelijk programma Natuurlijk Kapitaal. In samenwerking met het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselveiligheid stimuleert het bedrijfennetwerk ondernemers natuurlijk kapitaal te integreren in hun bedrijfsvoering. Hierbij ligt de focus op de sectoren agrifood, bouw en chemie – niet voor niets ook drie sectoren met een bedrijfennetwerk bij MVO Nederland.

In dit programma bieden we ondernemers inspiratie, opinie en tools om aan de slag te gaan. Ook zetten we pilot- en innovatieprojecten op die we vervolgens opschalen naar de nieuwe economie. De lessen uit deze projecten gebruiken we om andere ondernemers te ondersteunen. Het einddoel: natuurlijk kapitaal verankeren in de strategie van zo veel mogelijk bedrijven en zo een positieve bijdrage leveren aan biodiversiteit, bodem, water, lucht en mineralen.

Opinie, artikelen en tools om aan de slag te gaan vind je op www.natuurlijkkapitaal.nl. Wil je meer weten of het programma, de rol van MVO Nederland of zelf deelnemen aan natuurlijk kapitaal? Neem dan [contact op met MVO Nederland](#).

Blijf op de hoogte

Verder aan de slag met natuurlijk kapitaal? En op de hoogte blijven van wat je kunt doen? [Meld je dan aan voor de nieuwsbrief](#) en ontvang elk kwartaal een update.

Over MVO Nederland

MVO Nederland stuurt de transitie naar een duurzame economie met de grootste ondernemersbeweging van Europa. Die transitie vraagt om verandering van het huidige systeem. Het bedrijfsleven is als geen ander in staat om snel en goed in te spelen op veranderende omstandigheden. En dus geloven wij dat we samen met hen het snelste en de beste resultaten bereiken. MVO Nederland wil dat in 2025 minimaal twintig procent van de Nederlandse economie omgaat in de duurzame economie, die gestoeld is op meer dan alleen financiële waarden en draait binnen de grenzen van de natuur en maatschappij. Alleen zo kunnen we het tij keren.